

ten eerste door te leeren zien, hooren, ruiken en voelen alles wat om hem is, en ten tweede door zijn eigen plaats in de natuur te leeren innemen, zonder die wetten te schenden die voor ieder levend organisme gelden (Bird-Lore, October 1911).

Bemerkungen über den Vogelzug von Fritz Braun in Gefiederte Welt van November 1911 verdient door ieder belangstellende overdacht te worden door zijn origineele, logische en onpartijdige beredeneering. Wie Fritz Braun in zijn geschriften kent zal dit wel altijd reeds in hem geëerd hebben. Nu 12 jaar geleden is mijn aandacht voor 't eerst speciaal gevallen op zijn uiterst zuivere opmerkingen, naar aanleiding van het lezen van een artikel over »*Zweckmässige Eingewöhnung und Zählung der Sperlingsvögel*« in de »*Zoolog Garten*« No. 11, 1900, waar hij zoo prachtig uit elkaar zet de onjuiste beoordeeling van den mensch in zake het temmen der dieren. Als ik plaats had zou ik niets liever doen dan in 't kort den inhoud vertellen, om te laten zien hoe minutieus en zuiver Braun physiologisch en psychologisch weet na te gaan wat »getemd worden« voor een dier beteekent. Ik kan echter niet nalaten dit te citeeren: »De mensch pleegt te zeggen, dat *hij* wild gevangen dieren temt; met veel grooter recht zou men echter kunnen zeggen dat zij *zich zelf* temmen. Aan hùn kant is de physiologische en psychologische reuzenarbeid om zich te orienteeren in voor hun eerst totaal onbegrijpelijke verhoudingen, toestanden en omgeving, waarvoor hun organisme niet bestemd is. De ontelbare en onzichtbare draden tusschen het dier en de voorwerpen zijn stuk en moeten door een, ofschoon kleiner aantal nieuwe draden vervangen worden. Is dat gebeurd, en weet het dier dan ook, met welke bewegingen hij op dezen of genen zinnenprikkel te antwoorden heeft, en heeft hij door goede en slechte ervaringen geleerd, hoe de nieuwe omgeving op hem inwerkt, en is daarmee ook het beeld van den mensch in zijn hersenen omgevormd en veranderd, dan pleegt zijn meester (wiens arbeid in de meeste gevallen slechts daarin bestaan heeft, dat hij het dier eten en drinken heeft voorgezet!) bevredigd uit te roepen: »Nu heb ik het dier getemd!! Die machtige koning der schepping!«

Men ziet Braun is even thuis op dit gebied als onze bekende Dr. Sokolowsky van Hagenbeck's dierenpark.

De groote stapel boeken, dien ik eigenlijk heden nog verder ter bespreking en aankondiging had klaar liggen, moet helaas door mijn voorgaande uitwijding tot een volgenden keer blijven liggen. En dan in de eerste plaats »*Denkende Tiere*« von Carl Krall, benevens de bespreking daarvan door Dr. Thesing aan de orde gesteld!

Dordrecht.

P. J. BOLLEMAN VAN DER VEEN.

Morieltje. — Zooeven onving ik ter determineering een kolossale morieltje van den heer M. G. Kam te Doetinchem (lid N. M. V.). Het was de *Morchella rotunda* Pers., de zwam woog 2½ hectogram, de geheele hoogte is 26 cM., omvang van den hoed 25 cM., hoogte van den hoed 11 cM., de steel had een lengte van 15 cM. De zwam werd gevonden in het bosch van Enghuizen bij Hummelo. De grond is daar kleiachtig, het geboomte bestaat uit allerlei loofboomen als beuken, eiken, eschdoorn, iepen, kastanje enz.

Morieltjes zijn er dit jaar in deze streek zeer veel, maar opgevallen is het mij, dat exemplaren van den kleigrond (waar ze weinig worden aangetroffen) veel grooter worden; reuzen exemplaren die ik soms ter determineering ontvang, komen steeds van klei.

Ik weet niet of Mej. Dr. W. het u gemeld heeft, doch onlangs vond ik bij het zoeken naar morieltjes in de duinen van den heer Favauge bij Zandvoort een ascomyceet, die ik niet thuis kon brengen en onmiddelijk naar Parijs zond. Ik kreeg bericht dat het *Verpa Krombholzii* Corda was. Dus weer een nieuwe soort voor de Nederl. fungi flora.

De jachtopziener ziet uit, of hij er nog meer kan vinden, het grociplekje is bekend en zoodra er weer een te krijgen is, gaat die naar Leiden om vereeuwigd te worden.

Heemstede.

JOH. RUYS.

Naar aanleiding van het ringen van vogels. — Dankbaar ben ik voor alles wat tegenwoordig gedaan wordt voor bescherming van vogels en onverdeeld verheugend zou de toenemende belangstelling voor ornithologische vraagstukken zijn indien deze niet gevaren medebracht, welke ik in onderstaande regels heb trachten te formuleeren.

1°. Gaarne neem ik aan, dat het ringen van vogels niet ten gevolge zal hebben, dat meer exemplaren geschoten worden, maar is het bezwaar, door den heer Van Oort zelf genoemd, niet groot, dat het nest er door verstoord, wordt wanneer het ringen niet precies op het juiste oogenblik geschiedt? Hier moge door bij uitstek deskundigen steeds rekening mee gehouden kunnen worden, het is zeker dat (zelfs met den besten wil) zulks niet mogelijk is voor de meesten van hen, die ringen toegezonden krijgen.

2°. Indien het ringen zonder bovenbedoelde schadelijke gevolgen plaats heeft, mag dan aangenomen worden, dat het daarom de vogels onverschillig laat? Mij schijnt het toe, dat vogels een broedplaats zullen gaan vermijden waar ze ieder jaar op bovengenoemde wijze

bewerkt worden en daardoor de eene familie ooievaars, kerkuilen, enz. na de andere niet meer terug zal keeren.

In het algemeen lijkt het mij waarschijnlijk, dat veel interessante en zeldzame vogels ons vaarwel zullen zeggen wanneer ieder gevonden nest door belangstellenden op verschillende tijdstippen wordt gefotografeerd (waarbij terloops nog proeven worden genomen als: omleggen van eieren enz.), soms het heele nest wordt verplaatst en ten slotte de jongen worden geringd.

Ieder geval op zichzelf beschouwd zullen de vogels dit misschien verdragen uit liefde voor hun broedsel, maar ik ben bang dat wij na jaren van zulke belangstelling zullen moeten constateeren, dat wij er zeer veel vogels door verdreven hebben.

Groningen.

G. KNUTTEL JR.

Mirroscoop. — Naar aanleiding van het artikel »De Mirroscoop«, voorkomende in *D. L. N.* van 1 April, neem ik de vrijheid, u het volgende mede te deelen; misschien is het voor belanghebbenden wel van eenige beteekenis.

Reeds gedurende drie maanden houd ik voor de troepen (± 40 jongens) der Nederl. Padvinders-organisatie vertelavonden en lezingen over vogels, vogelbescherming, enz. en bedien mij daarbij van een toestel voor projectie, dat veel overeenkomst schijnt te hebben met de, in boven aangehaald artikel, beschreven mirroscoop, maar wat constructie betreft wat eenvoudiger schijnt te zijn en bovendien veel goedkoper.

Het toestel, zooals ik het kocht voor f 4,25, bestaat uit een plaatijzeren trommel welke van binnen is wit geverfd. Aan de voorzijde is deze trommel voorzien van een lens, in schuifbare tubus. Tegenover deze lens, dus in de achterzijde, is een draaibare plaat aangebracht waarop de te projecteeren beelden worden geplaatst. Bovendien is deze plaat nog weer op haar middenpunt draaibaar, zoodat zij aan beide zijden is te gebruiken (een revolver dus, waardoor het vlogge verwisselen van beelden wordt bevorderd). De lichtbron was een petroleum-lampje. Boven deze lamp is een ruime, gebogen schoorsteen aangebracht.

De eerste maal dat ik het toestel gebruikte bemerkte ik alras, dat het voor verschillende verbeteringen vatbaar was. Ten eerste zou een sterkere lichtbron mooiere beelden geven, waarom ik dan ook de petroleumlamp door een gewonen gasgloeilichtbrander met kort Jena-glas (z.g. gaatjesglas) verving. Doordat het glas niet geheel tot in den schoorsteen steekt, wordt de warme lucht uit het glas medegevoerd. De lichtbron werkt dus als ejector.

Bovendien bleek mij, wanneer de te projecteeren beelden een weinig werden gebogen, dat het beeld op het doek tot in alle hoeken scherp bleef. Dus werd ook deze verandering aangebracht. De plaathouders vertoonen nu veel overeenkomst met de metalen chassis der tegenwoordig algemeen gebruikte klapcamara's, maar dan zwak gebogen.

Het resultaat van deze veranderingen was verrassend. Ik bedien mij van Verkade-plaatjes, foto's van Burdet, Tepe, Kirck en Webster (de twee laatsten uit de Cowans' Nature Books serie) en eigen opnamen. Al deze plaatjes, uitgezonderd de Verkade-plaatjes, welke echter op inschuifcartons zijn gebracht, hebben een afmeting van $8\frac{1}{2} \times 13$ c.M. en worden door een strak gespannen en flink nat dumdoek tot ± 1 M². vergroot, waarbij zij goed scherp, kleurhoudend en op ruim 5 M. afstand nog duidelijk te onderscheiden zijn. De lantaarn staat slechts op ± 1.50 M. achter het doek, zoodat ook in betrekkelijk kleine ruimte nog door-projecteerd kan worden.

Amsterdam

FRED. QUENÉ

Adder. — Als bijzonderheid meld ik een adder gevonden te hebben tusschen het landgoed Groeneveld en het Wasmeer (tusschen Hilversum en Baarn). Nog nooit heb ik deze dieren in de omstreken van Baarn aangetroffen, wel verscheidene ringslangen.

Baarn.

G. NAKKEN.

GEVRAAGD.

Wie der lezers wenscht voor verminderden prijs oude jaargangen af te staan? Prijsopgaaf gewenscht

Leiderdorp.

O. v. d. ZWET.

Eierschalen van roerdomp, schollevaar, fuut, spriet, butoor, uilen, roofvogels en andere zeldzame soorten. Prijsopgave aan J. P. Velthuisen, van Schuytstraat 10 Den Haag.

»Onze Vogels« van Dr. P. G. Beukers. Goed exemplaar, Prijsopgaaf aan H. J. van Iersel Obrechtstraat 367 Den Haag.

CORRESPONDENTIE.

H. M. te Rotterdam. — Uw vrucht is een zoogenaamde sierpeer, eigenlijk een sier-kalabas.
H.